

Vedlegg til høringsinnspill fra Årlivoll barnehage FAU

Tallgrunnlag - Elevtall

I høringsutkastet presenteres elevtall for hver enkelt skolekrets i tabellene under «Elevtallsutvikling i hver enkelt krets». Disse tallene er basert på antall barn som per i dag har folkeregistrert adresse i kretsene, og er fremskrevet ved å flytte eksisterende kull fram i tid. Når de kretsvisе tallene summeres for hele kommunen, fremkommer et samlet elevtall som kan sammenlignes direkte med SSBs prognoser for Orkland som helhet. Denne sammenligningen avdekker et systematisk avvik.

For barneskolen i 2030 viser SSB sitt hovedalternativ 1 321 barn (6–12 år) i Orkland, mens summen av kommunens kretsvisе tall utgjør 1 214 barn, et avvik på 107 elever, tilsvarende ca. 8 %. For ungdomsskolen i 2030 viser SSB 665 elever (13–15 år), mens summen av kommunens tall er 606 elever, et avvik på 59 elever (nær 9 %). I 2037 øker forskjellen ytterligere: 587 elever i SSBs hovedscenario mot 519 elever i kommunens tall, en differanse på 68 elever, tilsvarende over 11 %.

Avvikene skyldes at kommunen i høringsutkastet kun legger til grunn rene kohortopptellinger av allerede folkeregistrerte barn, uten å korrigere for netto innflytting, innvandring eller demografisk dynamikk. Når disse tallene brukes videre i vurderingen av kapasitet, økonomi og strukturendringer, innebærer det at analysegrunnlaget systematisk ligger betydelig under SSBs prognosebaserte hovedscenario, uten at dette er synliggjort eller drøftet.

I scenario 4 (Legge ned Årlivoll skole og fordele elevene på Meldal og Grøtte), erkjennes det at kapasiteten på Grøtte i skoleåret 2025–26 vil overgå både på barne- og ungdomstrinnet, og at dette kan håndteres «ved å ta i bruk spesialrom til ordinære klasserom for en midlertidig periode». Videre står det at «For resten av perioden er det god kapasitet på begge skolene.» Vurderingen av framtidig «god kapasitet» bygger på elevtall for 2030–31 som igjen er basert på rene opptellinger av folkeregistrerte barn. Som vist tidligere ligger disse tallene 8–12 % under SSB sitt hovedscenario.

Dersom man i stedet legger til grunn SSB sitt hovedscenario for 2030, som kommunen ellers viser til som beste faglige grunnlag for befolkningsutvikling, vil elevtallet for Grøtte 1–7 ligge rundt **383×1,08 ≈ 413 elever**, altså kun noen få elever under kapasitetsgrensen på 420. Marginen reduseres da fra 37 elever til om lag 6–7 elever.

Tilsvarende gjelder for ungdomstrinnet: 165 elever i 2030, som ligger 15 under kapasitet (180), vil ved en justering tilsvarende avviket mellom kommunens tall og SSB (ca. 9 %) ligge rundt **180 elever**, altså i praksis fullt utnyttet kapasitet.

I tillegg er det viktig å påpeke at nye faktiske fødselstall for 2025 ligger over SSB sine prognoser, og siden det er nettopp prognoser, kan det være faktiske fødselstall fremover blir høyere fremover også. Ferske tall fra Folkehelseinstituttet (FHI) viser at det i 2025 ble født 4 789 barn i Trøndelag. Dette er betydelig høyere enn SSB sitt anslag for samme år, som i hovedalternativet var 4 623 fødsler, og også høyere enn SSB sitt scenario for «høy nasjonal vekst», som var 4 765 fødsler. Reelle tall for 2025 ligger dermed 24 fødsler over SSB sitt høyvekstscenario.

For Orkland kommune foreligger det per nå kun fødselstall til og med tredje kvartal 2025, men disse peker i samme retning som for Trøndelag samlet. Dersom denne utviklingen vedvarer, er det nærliggende å anta at kommende oppdateringer av SSBs befolkningsprognoser kan justeres opp.

Dette understreker ytterligere risikoen ved å basere langsiktige og irreversible strukturvedtak på et elevtallsgrunnlag som allerede ligger under SSB sitt hovedscenario. Dersom utviklingen i praksis nærmer seg, eller overstiger, SSB sitt høyvekstalternativ, vil de foreslåtte strukturendringene kunne vise seg å være svært ugunstige, særlig med hensyn til skolekapasitet, fleksibilitet og framtidig behov for kostbare nyinvesteringer.

Bærekraft og beredskap

Mange som flytter til bygdene ønsker gjerne hus med rimeligere kvadratmeterpris, større hager og å være nær naturen. I en usikker verden kan det for eksempel bli strømbrudd og behovet for oppvarming med vedovn blir stor, og man oppfordres til å lagre mat og vann til hele familien i mange dager. I korona-pandemien så man fordelene med å ikke bo tett på hverandre. Flere og flere ønsker å kunne klare seg selv, eller interesserer seg mer for naturen og hva den kan bidra med både fysisk og psykisk. Det snakkes om å etablere parselhager i Orkanger, mens her på Svorkmo eier flere hager på samme størrelse allerede. Småbruk landet over selges som varmt hvetebrød, vårt lokalsamfunn er ingen unntak. Bare de siste årene har småbarnsfamilier flyttet til Svorkmo for å leve småbruksdrømmen tett på naturen, med sin lille familie. Med ønske om en rolig barndom uten storsamfunnets trykk av lyd- og lysforurensning, befolkningstetthet og kunne eie større boliger hvor hvert barn har egne soverom til en overkommelig pris.

I «Bærekraftsrapport Orkland kommune 2023» beskrives bærekraft som «... *balanse mellom økonomisk fremgang, sosial rettferdighet og miljøbeskyttelse, samt å sikre en fremtid som tar hensyn til både dagens og fremtidige generasjoners behov. Bærekraft er en utvikling som tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å tilfredsstille sine behov.*» (Orkland kommune, 2023, s.5)

Prioriteringene til Orkland kommune er delt i tre hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel, «modig, klok og nær». Vi trekker frem hovedmål 3: «Nære Orkland: Orkland skal være nær og arbeide for gode menneskemøter, møte individuelle behov og ta hele Orkland i bruk.» Videre er det ramset opp flere delmål som skal hjelpe kommunen i å nå dette målet.

For å kunne ta «hele Orkland i bruk», vil det være mot sin hensikt å legge ned en skole av Årlivolls størrelse, for å flytte majoriteten av elevene inn mot sentrum. Det vil ikke være bærekraftig for kommunen i sin helhet å legge ned skolen. Det vil ha negative følger for f.eks. boligprisene på Svorkmo og for landbruket. Etter hvert som familiene bosatt på Svorkmo må kjøre inn til Grøtte eller Meldal for SFO, skole, organiserte fritidsaktiviteter etter skolen, hente i barnehagen og selv komme seg til og fra jobb, vil til slutt tidsklemma ta knekken på boligdrømmen her på landet. Familier blir stilt overfor vanskelige valg og ender kanskje med å måtte kjøpe ny bolig mer sentralt for å få hverdagen til å gå opp. Dermed sitter de igjen med en bolig på Svorkmo, som har sunket drastisk ned i verdi på grunn av fraflytting, nettopp på grunn av den moderne families tidsklemme. Familiene ender opp med dyrere huslån, restlån fra forrige bolig og en trangere hverdagsøkonomi. Dette er ringvirkningene en nedleggelse av Årlivoll skole vil kunne bringe til bordet. I motsetning vil ikke en nedleggelse av en av sentrumsskolene ha like stort innhugg i både lokalsamfunnet, personøkonomien eller familieidyllen til de berørte. Svorkmos idrettslag vil naturlig få færre medlemmer ettersom barna går på andre skoler, ønsker å være på lag med klassekameratene sine og ikke rekker hjem, spise middag og møte opp på trening før det starter.

Svorkmo har flere store landbrukseiendommer som bidrar godt i Orkland kommunes landbruksproduksjon. Å legge ned skolen vil på sikt føre til vanskeligheter for disse bøndene å kunne fortsette med den produksjonen de har i dag. Enten de har små barn fra før, eller når neste generasjon eventuelt skal ta over eiendommen. I praksis vil det ikke gå opp verken tidsmessig og dermed økonomisk hvis nærskolen flyttes til Meldal eller Grøtte.

En annen side av bærekraftig levemåte er det kjent at allerede eksisterende boliger er bedre å pusse opp enn det er å bygge et helt nytt hus. Det må undersøkes grundig om dette kanskje også gjelder for en allerede godt fungerende skole, og også for lokalsamfunnet.

Årlivoll barne- og ungdomsskole er plassert midt i et boligfelt, med fotballbaner, elven, skogen og med fine turmuligheter. Barnefamilieene som kjøpte hus ved siden av skolen og barnehagen, som skapte et hjem, en familie, de gjorde ikke det for å sende barna med buss til Grøtte. Tilflyttere i bygda ville kanskje tenkt seg om to ganger før de kjøpte småbruk eller hus på Svorkmo hvis nedleggelse av lokalskolen var rett rundt neste sving. Det selges, som

nevnt tidligere i innlegget, mange småbruk her i Norge, få av disse befinner seg midt i sentrum. Å danne nytt nettverk som voksen innflytter krever sin kvinne og mann.

En stor studie fra Danmark analyserte data fra 1,1 millioner barn. Studien har fulgt barna gjennom 15 år. Barna opplevde flyttingen som stressende, vanskelig og foreldrene kjente på det økonomiske trykket. Å flytte skaper brudd i barnas sosiale krets, dette setter i gang reaksjoner som sorg og sinne – ofte mot sine foreldre. Foreldrenes økonomiske situasjon som følge av flyttingen vil også kunne påvirke barna negativt, ubevisst fra foreldrenes stressreaksjoner og barns sensitivitet. Til slutt råder Clive Sabel til New York Times, at foreldre som vurderer å flytte, også må vurdere innvirkningen dette vil ha på barna (Changing Neighborhood income deprivation over time, moving in childhood and adult risk of depression, 2024).

Reisevei

På svar om reisevei, spesielt for de barna som ikke behøver å benytte seg av buss eller drosje pdd. svarer Orkland kommune med: «Det er imidlertid ingen barn som får lengre skolevei enn de som har lengst skolevei i Orkland fra før. En stor andel av elevene som får ny nærskole som følge av strukturendringen, reiser allerede med buss eller taxi. Reisetid er vurdert som innenfor det akseptable»

For det første, det er ikke konkurranse om å ha lengst skolevei. For det andre, hva som er vurdert som akseptabel reisetid til skolen, uten noen faste kilometergrenser å forholde seg til, vil være basert på eget skjønn. Spesielt sett i lys av at de bosatte seg så nær skolen i utgangspunktet at reisetid på buss eller taxi ikke skulle være aktuelt.

Som foreldre er det flere bekymringer knyttet til å måtte sende barna med buss, når vi er bosatt slik at det ikke var nødvendig i utgangspunktet, eller at bussreisen blir betydelig lengre. Sikkerhet i bil versus sikkerhet i buss har store ulikheter. Mange som starter på skolen er enda 5 år, og fyller ikke kravene for å sitte uten sete eller pute. Trygg Trafikk skriver på sine nettsider at barn bør bruke barnesikringsutstyr som beltestol eller bilpute frem til de er 10-12 år. Før den tid er ikke hoftekammen ferdig utviklet, som øker faren for at beltet blir liggende over magen, som igjen øker risikoen for alvorlige skader i en kollisjon. Dette forutsetter at barnet faktisk bruker belte når det sitter i bussen. Flere foreldre som har mulighet velger derfor å kjøre barna selv til skolen.

Psykososialt miljø i buss er en av faktorene til at det blir organisert sikringstransport, taxi eller at foreldrene selv må skyss barnet. Barn i småskolen, 1.-4. klasse er ikke i nærheten av å være godt nok utviklet til å ta avgjørelser basert på deres eget beste i mange situasjoner. På bussen vil flere barn være samlet, spredd i alder og dette kan potensielt

skape unødige stressende situasjoner for allerede lettpåvirkelige småbarn. Mobbing og utestenging på skoleskiss overføres til klasserommet og friminuttene. Å utsette barn for denne ekstra påkjenningen er ikke i tråd med barnets beste og et helhetlig læringsperspektiv. Her er det viktig at Orkland kommune ikke ser seg blinde på kilometer, antall busser og sjåfører, men helheten.

Hilsen Årlivoll Barnehage FAU